

TEBLİĞ

Rekabet Kurumundan:

**MOTORLU TAŞITLAR SEKTÖRÜNDEKİ DİKEY ANLAŞMALARLA
İLİŞKİN GRUP MUAFİYETİ TEBLİĞİ
(TEBLİĞ NO: 2017/3)**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı motorlu taşıtlar sektöründeki dikey anlaşmaların 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesi hükümlerinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmasının koşullarını belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, yeni motorlu taşıtların alımı, satımı veya yeniden satımı; motorlu taşıtların yedek parçalarının alımı, satımı veya yeniden satımı ve motorlu taşıtlara yönelik bakım ve onarım hizmetlerinin sağlanması konulu dikey anlaşmaların, dikey sınırlamalar içermeleri halinde, bu Tebliğde düzenlenen koşullara uymak kaydıyla, 4054 sayılı Kanunun 4 üncü maddesindeki yasaklamadan Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmalarını kapsar.

(2) Motorlu taşıtlar sektöründe faaliyet gösteren rakip teşebbüsler arasında yapılan dikey anlaşmalar bu Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlanamaz. Bununla birlikte, karşılıklılık koşulu bulunmayan ve sağlayıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerin üreticisi ve dağıtıcısı olduğu, buna karşılık alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetler ile rekabet eden mal veya hizmetlerin üreticisi olmayıp yalnızca dağıtıcısı olduğu anlaşmalar ise bu Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlanabilir.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ, 4054 sayılı Kanunun 4 üncü ve 5 inci maddeleri ile 27 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğin uygulanmasında;

- a) Alıcı: Bir teşebbüs namına ve hesabına mal veya hizmetleri satan teşebbüsler de dâhil olmak üzere, dikey anlaşmaya taraf olan ve sağlayıcıdan mal veya hizmetleri satın alan teşebbüs,
- b) Bağımsız yedek parça dağıtıcısı: Taşıt sağlayıcısı tarafından kurulan bir dağıtım sistemi içerisinde yer almaksızın motorlu taşıtlar için yedek parça dağıtımını yapan teşebbüs,
- c) Bakım ve onarım zincirleri: Birden fazla teşebbüsün belirli standartlara göre ağ kurucusu tarafından bir franchise sözleşmesi kapsamında ağa dâhil edilmesi suretiyle kurulan bakım ve onarım ağını,
- ç) Dağıtıcı: Alıcıları ve/veya zincir servisleri,
- d) Dikey anlaşmalar: Üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki veya daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmaları,
- e) Dikey sınırlamalar: Bir dikey anlaşmada yer alan ve 4054 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi kapsamına giren rekabet sınırlamalarını,
- f) Eş değer kalitede yedek parça: Bir motorlu taşıtın montajında kullanılan orijinal parçaların değiştirilmesi amacıyla üretilen, ilgili mevzuat çerçevesinde belirlenen deney ve muayene metotlarına göre orijinal parçayla kıyaslanarak tespit edilen kütle, boyut, malzeme, işlevsellik gibi kriterlere uygunluğu, akredite bir kuruluş tarafından belgelendirilmiş parçayı,
- g) Motorlu taşıt: Karayollarında insan, hayvan ve yük taşıma amaçlı kullanılan, üç veya daha fazla tekerlekli, kendinden tahrikli araçları,
- ğ) Münhasır dağıtım sistemi: Sağlayıcının belli bir bölgede yeniden satış için ürünlerini tek bir dağıtıcıya satmayı taahhüt ettiği, aynı zamanda dağıtıcının münhasır olarak oluşturulmuş diğer bölgelere yapacağı aktif satışların sınırlandırıldığı bir dağıtım sistemini,
- h) Nicel seçici dağıtım sistemi: Sağlayıcının, dağıtıcılarını seçerken doğrudan veya dolaylı olarak dağıtıcıların sayılarını sınırlandıracak kriterler kullandığı seçici dağıtım sistemini,
- ı) Nitel seçici dağıtım sistemi: Sağlayıcının, dağıtıcılar için sadece nitel olan, anlaşma konusu mal veya hizmetlerin niteliğinin gerektirdiği, dağıtım sistemine katılmak için başvuran tüm aday teşebbüsler için aynı olacak şekilde belirlenen ve ortaya konan, ayırmacı bir biçimde uygulanmayan ve doğrudan ya da dolaylı olarak dağıtıcıların sayısını sınırlamayan kriterler kullandığı seçici dağıtım sistemini,

i) Orijinal yedek parça: Bir motorlu taşıtın montajında kullanılan parçalarla aynı kalitede olan ve motorlu taşıt üreticisi tarafından söz konusu yedek parçaların üretimine ilişkin olarak getirilen teknik özelliklere ve üretim standartlarına göre üretilmiş yedek parçaları (Motorlu taşıtın parçaları ile aynı üretim bandında üretilen yedek parçalar da bu kapsamdadır. Bu parçaların, söz konusu taşıtın montajında kullanılan parçalarla aynı kalitede olduğunun ve taşıt üreticisi tarafından getirilen teknik özelliklere ve üretim standartlarına göre üretilmiş parça üreticisi tarafından belgelendirilmesi halinde, aksi kanıtlanana kadar, orijinal yedek parça olduğu varsayılır.),

j) Özel servis: Taşıt sağlayıcısı tarafından kurulan bir dağıtım sistemi içerisinde yer almaksızın motorlu taşıtlar için bakım ve onarım hizmeti sağlayan teşebbüs,

k) Rekabet etmeme yükümlülüğü: Alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden malları veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını veya yeniden satmasını engelleyen doğrudan ya da dolaylı her türlü yükümlülüğü (Ayrıca alıcının bir önceki takvim yılındaki alımları esas alınarak, ilgili pazardaki anlaşma konusu mal veya hizmetlerin ya da onları ikame eden mal veya hizmetlerin yeni motorlu taşıtların satışı pazarında %80'inden, satış sonrası pazarında %30'undan fazlasının sağlayıcıdan veya sağlayıcının göstereceği başka bir teşebbüsten satın almasına yönelik olarak alıcıya doğrudan veya dolaylı biçimde getirilen herhangi bir yükümlülük de rekabet etmeme yükümlülüğü olarak kabul edilir.),

l) Sağlayıcı: Dikey anlaşmaya taraf olan ve anlaşma konusu mal veya hizmetleri alıcıya satan teşebbüs,

m) Seçici dağıtım sistemi: Sağlayıcının, anlaşma konusu malları veya hizmetleri sadece belirlenmiş kriterlere dayanarak seçtiği dağıtıcılara doğrudan veya dolaylı olarak satmayı taahhüt ettiği ve bu dağıtıcıların da söz konusu malları veya hizmetleri, bu sistemin işletilmesi için sağlayıcı tarafından ayrılmış olan bölge içinde yetkilendirilmemiş dağıtıcılara satmamayı taahhüt ettiği bir dağıtım sistemini,

n) Tek alıcıya sağlama yükümlülüğü: Sağlayıcının, anlaşma konusu malları veya hizmetleri, kendi kullanımı veya yeniden satışı amacıyla Türkiye içerisinde sadece bir alıcıya satmasına yönelik doğrudan veya dolaylı yükümlülüğü,

o) Yedek parça: Bir motorlu taşıtın parçalarını değiştirmek amacıyla motorlu taşıtın üzerine veya içine takılabilen, yakıt hariç olmak üzere, motorlu taşıtın kullanımı için gerekli olan malları,

ö) Yetkili dağıtıcı: Taşıt sağlayıcısı tarafından kurulan bir dağıtım sistemi içerisinde motorlu taşıtların satışı, motorlu taşıt yedek parçalarının dağıtımı, bakım ve onarım hizmetlerinin sağlanması faaliyetlerini bir arada sunan teşebbüs,

p) Yetkili satıcı: Taşıt sağlayıcısı tarafından kurulan bir dağıtım sistemi içerisinde, yalnızca motorlu taşıtların satışı faaliyetini sunan teşebbüs,

r) Yetkili servis: Taşıt sağlayıcısı tarafından kurulan bir dağıtım sistemi içerisinde, motorlu taşıtlar için bakım ve onarım hizmetleri sağlayan teşebbüs,

s) Yetkili yedek parça dağıtıcısı: Taşıt sağlayıcısı tarafından kurulan bir dağıtım sistemi içerisinde yalnızca motorlu taşıtların yedek parçalarının dağıtımı faaliyetini sunan teşebbüs,

ş) Zincir servis: Bakım ve onarım zincirleri bünyesinde bakım ve onarım hizmeti veren teşebbüs, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Muafiyete İlişkin Koşullar

Genel koşullar

MADDE 5 – (1) Bu Tebliğ ile sağlanan muafiyet, nicel seçici dağıtımı ve münhasır dağıtımı konu alan anlaşmalar bakımından;

a) Taşıt sağlayıcısının motorlu taşıt sağladığı ilgili pazardaki pazar payının %30'u aşmaması,

b) Taşıt veya yedek parça sağlayıcısının yedek parça sağladığı ilgili pazardaki pazar payının %30'u aşmaması,

c) Taşıt sağlayıcısının bakım ve onarım hizmeti sağladığı ilgili pazardaki pazar payının %30'u aşmaması,

ç) Bakım ve onarım zincirleri bakımından ağ kurucusu teşebbüsün bakım ve onarım pazarındaki pazar payının %30'u aşmaması, durumunda uygulanır.

(2) Nitel seçici dağıtım sistemi bakımından pazar payı eşiği bulunmamaktadır.

(3) Tek alıcıya sağlama yükümlülüğü içeren dikey anlaşmalarda muafiyet, alıcının anlaşma konusu malları ve hizmetleri aldığı ilgili pazardaki payının %30'u aşmaması koşuluyla uygulanır.

(4) Muafiyet sağlayıcı ile dağıtıcı arasında yapılan anlaşmanın;

a) En az beş yıl süreli olması ve anlaşmada yer alacak olan yenilememe isteğini anlaşmanın sona ermesinden asgari altı ay önce bildirmeyi her iki tarafın da kabul etmesi veya,

b) Belirsiz bir süre için yapılması halinde feshi ihbar süresinin her iki taraf için de en az iki yıl olması ancak bu sürenin; sağlayıcının anlaşmaya son vermesi durumunda kanundan veya anlaşmadan dolayı uygun bir tazminat ödemek zorunda olduğu veya dağıtım sisteminin önemli bir kısmını ya da tamamını yeniden düzenlemesinin zorunlu olması nedeniyle sağlayıcının anlaşmayı sona erdirmesi hallerinde en az bir yıla indirilmesi,

koşullarıyla uygulanır.

Anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanmasını engelleyen sınırlamalar

MADDE 6 – (1) Aşağıda sayılan, rekabeti doğrudan veya dolaylı olarak engelleme amacı taşıyan sınırlamaları içeren dikey anlaşmalar bu Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlanamaz:

a) Dağıtıcının kendi satış fiyatını belirleme serbestisinin engellenmesi. Ancak, taraflardan herhangi birinin baskısı veya teşvik etmesi sonucu sabit veya asgari satış fiyatına dönüşmemesi koşuluyla, sağlayıcının veya ağ kurucusu teşebbüsün azami satış fiyatını belirlemesi veya satış fiyatını tavsiye etmesi mümkündür.

b) Aşağıdaki haller dışında, dağıtıcının anlaşma konusu mal veya hizmetleri satacağı bölgeye veya müşterilere ilişkin kısıtlamalar getirilmesi.

1) Alıcının müşterilerince yapılacak satışları kapsamaması kaydıyla, sağlayıcı tarafından kendisine veya bir başka alıcıya tahsis edilmiş münhasır bir bölgeye ya da münhasır müşteri grubuna yapılacak aktif satışların kısıtlanması.

2) Toptancı seviyesinde faaliyet gösteren alıcının son kullanıcılara yönelik satışlarının kısıtlanması.

3) Seçici dağıtım sistemi üyelerinin yetkili olmayan dağıtıcılara, bu sistemin işletilmesi için sağlayıcı tarafından ayrılmış olan bölge içinde satış yapmalarının kısıtlanması.

4) Birleştirilmek amacıyla tedarik edilen parçaların söz konusu olması halinde, alıcının bunları üretici konumundaki sağlayıcının rakiplerine satmasının kısıtlanması.

c) Seçici dağıtım sisteminin uygulandığı pazarlarda, perakende seviyede faaliyet gösteren seçici dağıtım sistemi üyelerinin son kullanıcılara yapacakları aktif veya pasif satışların kısıtlanması. Ancak, sadece yeni motorlu taşıtların satışı konulu anlaşmalar bakımından olmak kaydıyla, bir sistem üyesinin yetkili olmadığı yerde faaliyet göstermesinin yasaklanması hakkı saklıdır.

ç) Seçici dağıtım sisteminde, sistem üyelerinin kendi aralarındaki alım ve satımın engellenmesi.

d) Yetkili dağıtıcının, bakım ve onarım hizmetlerine ilişkin yükümlülüklerini, imzalayacağı alt anlaşmalarla yetkili servislere devretme hakkının kısıtlanması.

e) Yetkili servisin faaliyetlerini bakım ve onarım hizmetleri ve yedek parça dağıtımı ile sınırlı tutma serbestisinin kısıtlanması.

f) Yetkili dağıtıcıların, yetkili servislerin veya yetkili yedek parça dağıtıcılarının, motorlu taşıtların yedek parçalarını, bu parçaları motorlu taşıtların bakım ve onarımında kullanacak olan özel servislere satma serbestisinin kısıtlanması.

g) Bir motorlu taşıt sağlayıcısıyla yedek parça sağlayıcısı ya da tamir ekipmanı, teşhis cihazı gibi ekipmanların sağlayıcısı arasında yapılan anlaşmayla, söz konusu malların yetkili dağıtıcılara, yetkili veya bağımsız yedek parça dağıtıcılarına, yetkili veya özel servislere ya da son kullanıcılara satılması imkânının kısıtlanması.

ğ) Yetkili dağıtıcının veya yetkili servisin orijinal yedek parçaları ya da eş değer kalitede yedek parçaları kendi tercih ettiği üçüncü bir teşebbüsten satın almasının ve bunları motorlu taşıtların bakım ve onarımı için kullanmasının engellenmesi. Ancak garanti kapsamında yapılan tamir, ücretsiz bakım ve taşıt geri çağırma işlerinde, motorlu taşıt sağlayıcısı kendisinin sağladığı orijinal parçaların kullanımını zorunlu kılabilir.

h) Bir motorlu taşıt üreticisi ile ürettiği motorlu taşıtlarda kullandığı yedek parçaların sağlayıcısı arasında yapılan anlaşmayla, yedek parça sağlayıcısının markasını veya logosunu, sağlanan parçalar üzerine etkili ve kolayca görülebilir bir biçimde koymasını engelleyici nitelikte kısıtlamalar getirilmesi.

Rekabet etmeme yükümlülüğü ve ek tesis yerlerinin açılmasının kısıtlanması

MADDE 7 – (1) Bu Tebliğ ile tanınan muafiyet, aşağıda belirtilen rekabet etmeme yükümlülüklerine uygulanmaz:

a) Motorlu taşıtların dağıtımı bakımından;

1) Alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğü.

2) Anlaşmanın sona ermesinden sonraki döneme ilişkin olarak getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü.

3) Seçici dağıtım sistemi üyelerine getirilen, belirlenmiş rakip sağlayıcıların ürünlerini satmama yükümlülüğü.

b) Yedek parçaların dağıtımı bakımından;

1) Alıcıya anlaşmanın süresi içinde getirilen her türlü rekabet etmeme yükümlülüğü. Ancak, bağımsız yedek parça sağlayıcılarının kurdukları yedek parça dağıtım ağları bakımından bağımsız yedek parça dağıtıcılarına süresi beş yıla kadar olmak üzere getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü grup muafiyetinden yararlanır.

2) Alıcıya anlaşmanın sona ermesinden sonraki döneme ilişkin olarak getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü.

3) Seçici dağıtım sistemi üyelerine getirilen, belirlenmiş rakip sağlayıcıların ürünlerini satmama yükümlülüğü.

c) Bakım ve onarım hizmetlerinin sağlanması bakımından;

1) Alıcıya anlaşmanın süresi içinde getirilen her türlü rekabet etmeme yükümlülüğü. Ancak, bakım ve onarım zincirleri bakımından zincir servislere süresi beş yıla kadar olmak üzere getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü grup muafiyetinden yararlanır.

2) Alıcıya anlaşmanın sona ermesinden sonraki döneme ilişkin olarak getirilen her türlü rekabet etmeme yükümlülüğü.

(2) Yedek parçaların dağıtımı ve/veya bakım ve onarım hizmetleri bakımından, seçici dağıtım sisteminin uygulandığı hallerde ek tesis yerlerinin açılması ile ilgili olarak getirilen doğrudan veya dolaylı yükümlülöklere bu Tebliğ ile tanınan muafiyet uygulanmaz.

Muafiyetin geri alınması

MADDE 8 – (1) Bu Tebliğ ile muafiyet sağlanmış bir anlaşmanın, 4054 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde düzenlenen koşullarla bağdaşmaz etkilere sahip olduğunun tespit edilmesi halinde, Rekabet Kurulu, Kanunun 13 üncü maddesine dayanarak, anlaşmaya bu Tebliğ ile tanınan muafiyeti geri alabilir. Bu durumda Rekabet Kurulu, nihai kararını vermeden önce tarafların yazılı ve/veya sözlü görüşlerini ister.

(2) Benzer nitelikteki dikey sınırlamaların oluşturduğu paralel ağların ilgili pazarın %50'sinden fazlasını kapsamaması durumunda, Rekabet Kurulu, ayrıca çıkaracağı bir tebliğ ile ilgili pazarda belirli sınırlamaları içeren anlaşmaları bu Tebliğin sağladığı muafiyetin dışına çıkarabilir.

Pazar payının hesaplanması

MADDE 9 – (1) Bu Tebliğde geçen pazar payı;

a) Yeni motorlu taşıtların dağıtımında, anlaşma konusu mallarla birlikte alıcı tarafından ürünlerin özellikleri, fiyatları ve kullanım amaçları bakımından ikame edilebilir olarak görülen ve yine sağlayıcı tarafından satılan diğer malların adedi üzerinden,

b) Yedek parçaların dağıtımında, anlaşma konusu mallarla birlikte alıcı tarafından ürünlerin özellikleri, fiyatları ve kullanım amaçları bakımından ikame edilebilir olarak görülen ve yine sağlayıcı tarafından satılan diğer malların değeri üzerinden,

c) Bakım ve onarım hizmetlerinin sunumunda, anlaşma konusu hizmetlerle birlikte alıcı ya da zincir servis tarafından hizmetlerin özellikleri, fiyatları ve kullanım amaçları bakımından ikame edilebilir olarak görülen ve yine sağlayıcı veya ağ kurucusu tarafından sağlanan hizmetlerin değeri üzerinden, hesaplanır.

(2) Eğer bu hesaplamalar için gerekli olan adet verisi temin edilemiyorsa değer, değer verisi temin edilemiyor ise adet verisi kullanılabilir. Eğer böyle bir bilgi de elde edilemiyorsa, güvenilir pazar bilgilerinden yola çıkılarak yapılan tahminler kullanılabilir.

(3) Bu Tebliğde bulunan %30'luk pazar payı eşığının uygulanmasında aşağıdaki kurallar uygulanır:

a) Pazar payı bir önceki yılın verisi kullanılarak hesaplanır.

b) Pazar payı başlangıçta %30'dan fazla olmayıp daha sonra %35'i aşmayacak şekilde eşığın üzerine çıkarsa muafiyet, %30 pazar payı eşığının ilk aşıldığı yılı takip eden sonraki iki yıl boyunca da geçerli olmaya devam eder.

c) Pazar payı başlangıçta %30'dan fazla olmayıp daha sonra %35'in üzerine çıkarsa muafiyet, %35 pazar payı eşığının ilk aşıldığı yılı takip eden yıl boyunca da geçerli olmaya devam eder.

ç) (b) ve (c) bentlerinin sağladığı haklar sürenin iki takvim yılını aşmasına neden olacak şekilde birleştirilemez.

Tebliğin uyumlu eylemlere uygulanması

MADDE 10 – (1) Bu Tebliğ, 2 nci maddenin kapsamına giren teşebbüsler arası uyumlu eylemlere de uygulanır.

Kanunun 6 ncı maddesinin uygulanması

MADDE 11 – (1) Bu Tebliğ hükümlerine göre tanınmış muafiyet, 4054 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin uygulanmasını engellemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son hükümler

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 12 – (1) 12/11/2005 tarihli ve 25991 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (Tebliğ No: 2005/4) yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçiş Süreci

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihte 2005/4 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyetinden yararlanmakta olan ancak, bu Tebliğde öngörülen grup muafiyetinden yararlanma koşullarını taşımayan anlaşmaların bu Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlanabilmesi için, bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde bu Tebliğ ile öngörülen koşulları sağlayacak şekilde değiştirilmeleri gerekir. Bu süre içerisinde anılan anlaşmalara 4054 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde öngörülen yasaklama uygulanmaz.

Yürürlük

MADDE 13 – (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Rekabet Kurumu Başkanı yürütür.